

Klokkijken Analoog

Leer- en oefenboek (1)

Oefeningen voor het leren klokkijken op de analoge klok
Geschikt voor groep 3, 4 en 5

© 2019 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 01

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-93128-25-5

Inhoudsopgave

Inleiding 4

De analoge klok 6

Hele uren 8

Halve uren 14

Kwartieren 19

5 en 10 minuten 24

Minuten 29

Klokkijken gemengd 34

Antwoorden 40

Inleiding

Met dit Leer- en oefenboek (deel 1 van een serie) kan op een goede en verantwoorde manier geoefend worden met het leren klokkijken. Dit deel richt zich op het klokkijken op de analoge klok.

Klokkijken is een heel belangrijke vaardigheid in ons leven. We plannen onze dag en maken afspraken. De school begint om half negen 's ochtends, over tien minuten is het middagpauze, twee uur geleden ging de wekker. Voorbeelden van dagelijkse situaties die allemaal draaien om tijd.

Voor jonge kinderen is tijd een vaag begrip. Zij gaan veelal mee in een dagelijkse planning die volwassenen maken. Langzaam groeit voor hen een tijdsbesef, dat begint bij de verdeling van de dag. Die bestaat uit een ochtend, een middag, een avond en een nacht. De seizoenen en de dagen van de week horen ook bij de kennismaking van het leren klokkijken en de ontwikkeling van tijdsbesef.

Op een gegeven moment zullen kinderen zich bewust worden van de begrippen 'tijd' en 'klok'. Ze herkennen een klok en ontdekken dat dit voorwerp de tijd aangeeft. Maar dan volgt de grote vraag: hoe werkt dat precies?

Klokkijken is een lastig proces. Het is niet iets wat een kind zomaar leert. Een kind heeft veel voorkennis nodig om te kunnen klokkijken. Zo is het kunnen tellen tot en met twaalf (analoge klok) en zestig (digitale klok) belangrijk, het begrippen van de begrippen 'over' en 'voor', snappen dat de klok verdeeld is in uren, minuten, kwartieren, halve uren en stukjes van vijf en tien minuten. En als het 'veertien minuten over half' is, dan is het een minuut later plotseling 'kwart voor'. Kortom: het leren klokkijken is moeilijk en zit vol valkuilen. Goed aanleren en veel oefenen is daarom essentieel.

Oefenen op basis van de leerlijn

Het klokkijken leren kinderen op de basisschool in ongeveer vijf jaar. In de groepen 1 en 2 staat vooral het kennis-maken met de seizoenen, dagen van de week en de dagdelen centraal. Tijdsbegrippen als 'eerder', 'later', 'morgen' en 'gisteren' komen ook aan bod. In groep 3 starten kinderen met het klokkijken op de analoge klok. Deze wordt ook wel de wijzerklok genoemd. Kinderen leren hele en halve uren herkennen en benoemen. In groep 4 komen daar de kwartieren bij. In sommige gevallen ook vijf en tien minuten voor en over het hele en halve uur. In groep 5 leren kinderen ook de minuten af te lezen en het digitale klokkijken.

Het klokkijken is een onderdeel binnen het rekenonderwijs. Op de basisschool wordt dit binnen de gehanteerde rekenmethode aangeboden. In veel rekenmethodes is het onderwerp klokkijken geïntegreerd in de wekelijkse lessen en wordt het niet als een apart onderdeel aangeboden. Om goed te leren klokkijken is het echter belangrijk om dit specifiek en herhaaldelijk te oefenen. Aparte oefeningen zijn naast het oefenen op een (echte) klok een verantwoorde toevoeging op het leren klokkijken. Deze set Leer- en oefenboeken biedt genoeg oefeningen om het klokkijken aan te leren en in te oefenen.

Leer- en oefenboek 1

Dit eerste deel van deze Leer- en oefenboeken richt zich op het leren klokkijken op de analoge klok. De oefeningen worden aangeboden volgens de leerlijn. Eerst komen de hele uren aan bod, gevolgd door de halve uren. Vervolgens de kwartieren, vijf en tien minuten voor en over het hele en halve uur en daarna de minuten. Als laatste worden er gemengde oefeningen aangeboden. Zo kunnen kinderen testen of ze het geleerde uit de voorgaande oefeningen goed kunnen toepassen en beheersen.

Leer- en oefenboek 2

In het tweede deel van deze Leer- en oefenboeken komt het klokkijken op de digitale klok aan bod. Dit deel start ook met de hele uren, gevolgd door de halve uren en kwartieren. Daarna richten de oefeningen zich op vijf en tien minuten voor en

over het hele en halve uur, gevolgd door het aflezen van de minuten. Ook het tweede deel eindigt met gemengde oefeningen, zodat kinderen kunnen laten zien dat ze het geleerde beheersen.

Leer- en oefenboek 3

Het laatste deel van deze Leer- en oefenboeken richt zich op de combinatie tussen de analoge- en de digitale klok. Kinderen oefenen in dit deel met beide klokken. Ze kunnen bijvoorbeeld aangeven welke analoge tijd bij een digitale tijd hoort. Met dit deel kunnen kinderen laten zien of ze het geleerde uit de delen 1 en 2 beheersen.

Samen bieden deze drie delen een compleet Leer- en oefenpakket voor het leren en oefenen van het klokkijken.

Verschillende oefeningen

Dit Leer- en oefenboek bestaat uit diverse eigentijdse oefeningen, die passen bij de belevingswereld van het kind. Voorafgaand aan de oefeningen volgt een overzicht van wat er precies geleerd en geoefend gaat worden.

De opbouw van de oefeningen en de structuur van het Leer- en oefenboek maken dat kinderen verantwoord, maar ook zelfstandig kunnen oefenen. De moeilijkheidsgraad in de oefeningen varieert en er is ruimte voor herhaling. Hierdoor kan ieder kind een succesgevoel ervaren. Dit is essentieel voor het leerproces.

Méér oefenen

Dit is het eerste deel van een set van drie. Alle boeken samen vormen een gedegen oefening voor het leren klokkijken.

Wil je naast het klokkijken ook oefenen met andere rekenonderwerpen of oefenen binnen andere vakgebieden? Kijk op www.junioreinstein.nl

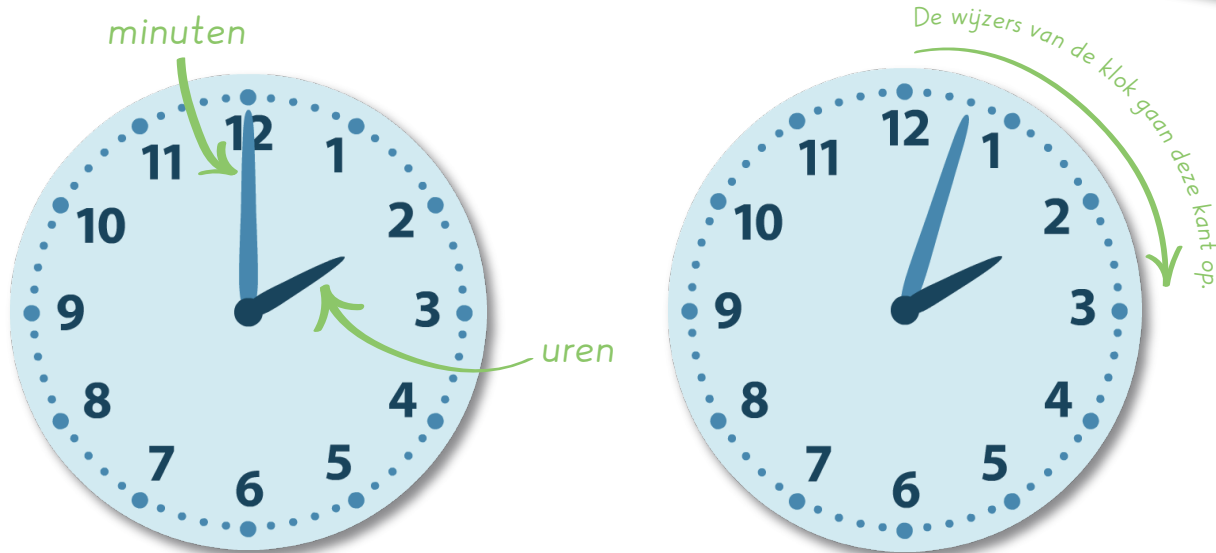
In dit onderdeel leer en oefen je:

- wat een analoge klok is;
- welke wijzer de uren aangeeft;
- welke wijzer de minuten aangeeft.

De analoge klok wordt ook wel de 'wijzerklok' genoemd. Deze klok heeft een korte wijzer en een lange wijzer.

De korte wijzer geeft de uren aan.

De lange wijzer geeft de minuten aan.

Uren

Op de klokken hierboven zie je de cijfers 1 tot en met 12. Dit zijn de uren.

Een dag bestaat uit 24 uur. Deze uren zijn verdeeld over 12 uur 's nachts en 's ochtends en 12 uur 's middags en 's avonds. Het kan 8 uur 's ochtends zijn, maar ook 8 uur 's avonds!

Minuten

Op de klokken hierboven zie je blauwe bolletjes. Dit zijn de minuten. Een uur bestaat uit 60 minuten. Er zijn 60 blauwe bolletjes.

Elke minuut verplaatst de lange wijzer een bolletje verder.

Ondertussen verplaatst de korte wijzer zich ook langzaam verder.

Na 60 minuten is er een uur voorbij. De korte wijzer wijst dan het volgende uur aan.

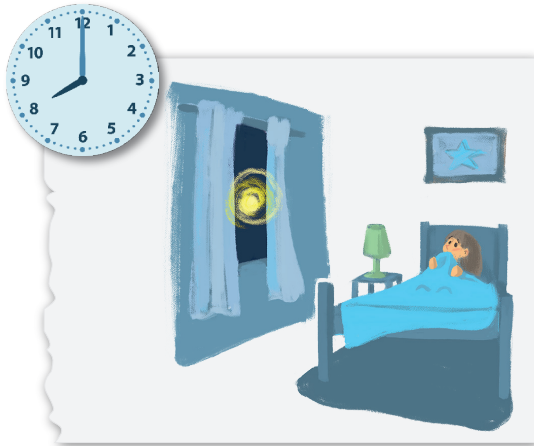
1

Kies het juiste antwoord en maak de zinnen af. Streep het foute antwoord door.

1. De analoge klok wordt ook wel de **digitale klok** | **wijzerklok** genoemd.
2. De **lange** | **korte** wijzer geeft de uren aan.
3. De lange wijzer geeft de **uren** | **minuten** aan.

2

Welk dagdeel is het? Kruis het juiste antwoord aan.

Het is 8 uur. Ik ga naar bed.

- 's ochtends   's avonds
 's middags   's nachts

Het is 8 uur. Ik eet mijn ontbijt.

- 's ochtends   's avonds
 's middags   's nachts

3

Maak de zinnen af. Vul het juiste antwoord in.

Kies uit: 60 - 24 - seconden - 12

Een dag bestaat uit _____ uur.

Het is 8 uur 's ochtends. _____ uur later is het 8 uur 's avonds.

Een uur bestaat uit _____ minuten.

Een minuut bestaat uit 60 _____.

6

Hoe laat is het? Trek een lijn van de klok naar de juiste tijd.

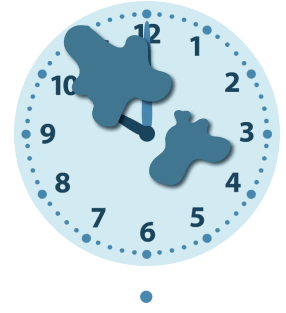
10 uur

8 uur

6 uur

1 uur

7

Hoe laat is het? Schrijf de juiste tijd onder de klokken.

_____

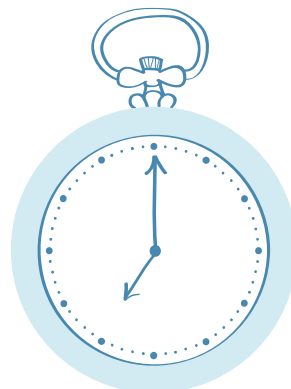
_____

_____

_____

_____

_____

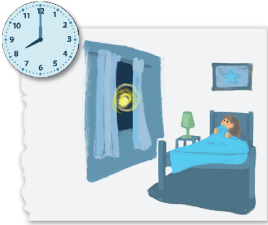
Let op! De cijfers zijn weggelaten.
Vind je dit nog moeilijk?
Schrijf dan de cijfers van de uren in de klok!

Antwoorden

1 Kies het juiste antwoord en maak de zinnen af. Streep het foute antwoord door.

- De analoge klok wordt ook wel de digitale klok | wijzerklok genoemd.
- De lange | korte wijzer geeft de uren aan.
- De lange wijzer geeft de uren | minuten aan.

2 Welk dagdeel is het? Kruis het juiste antwoord aan.

Het is 8 uur. Ik ga naar bed.

- 's ochtends 's avonds
 's middags 's nachts

Het is 8 uur. Ik eet mijn ontbijt.

- 's ochtends 's avonds
 's middags 's nachts

3 Maak de zinnen af. Vul het juiste antwoord in.

Kies uit: 60 - 24 - seconden - 12

Een dag bestaat uit 24 uur.

Het is 8 uur 's ochtends. 12 uur later is het 8 uur 's avonds.

Een uur bestaat uit 60 minuten.

Een minuut bestaat uit 60 seconden.

7

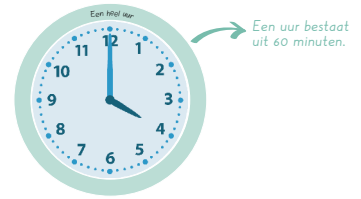
Hele uren

In dit onderdeel leer en oefen je:

- hele uren aflezen op een analoge klok;
- hele uren weergeven op een analoge klok;
- tijdstippen uitschrijven;
- tijdstippen later en vroeger bepalen op basis van een gegeven tijdstip.

Als de klok een heel uur aangeeft, wijst de lange wijzer naar het cijfer 12. De korte wijzer wijst het uur aan. 'Het is ... uur.'

Hoe laat is het op de klok hiernaast? De lange wijzer wijst naar het cijfer 12. De korte wijzer wijst naar het cijfer 4. Het is 4 uur.

1 Is de tijd die onder de klokken staat goed of fout? Kruis het juiste antwoord aan.

Het is 1 uur.

- goed
 fout

Het is 3 uur.

- goed
 fout

Het is 9 uur.

- goed
 fout

Het is 10 uur.

- goed
 fout

Het is 6 uur.

- goed
 fout

Het is 2 uur.

- goed
 fout

Het is 11 uur.

- goed
 fout

Het is 4 uur.

- goed
 fout

8

2 Hoe laat is het? Kruis de juiste tijd aan.

- 10 uur
 4 uur
 8 uur

- 6 uur
 10 uur
 8 uur

- 12 uur
 2 uur
 11 uur

- 10 uur
 11 uur
 6 uur

- 4 uur
 1 uur
 2 uur

- 7 uur
 9 uur
 11 uur

- 8 uur
 9 uur
 10 uur

- 1 uur
 5 uur
 11 uur

- 9 uur
 3 uur
 5 uur

- 7 uur
 2 uur
 8 uur

- 4 uur
 1 uur
 5 uur

- 6 uur
 5 uur
 9 uur

3 Hoe laat is het? Kleur het vakje met de juiste tijd.

- 7 uur
 11 uur
 12 uur

- 3 uur
 5 uur
 4 uur

- 9 uur
 8 uur
 7 uur

9

4 Hoe laat is het? Trek een lijn van de klok naar de juiste tijd.

9 uur

12 uur

2 uur

4 uur

5 Hoe laat is het? Schrijf de juiste tijd onder de klokken.

7 uur

12 uur

4 uur

3 uur

1 uur

10 uur

5 uur

9 uur

8 uur

11 uur

2 uur

6 uur

10